

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, v torek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejemati, ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. — Za oznanila se plačuje od navadne četrstopenjske vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempelj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. št. 220. O pravništvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229.

Naše stališče in udržištvo.

(Dalje.)

Črtnik umnega napredka, tako zovem svojega nasprotnika, oziraje se na četiri činike, s katerimi se je treba na slovenskem Štirskem sporazumeti, namreč z ljudstvom, ljudskimi učitelji, udržišniki in naprednjaki, pritrjuje marsikterim stvarim omenjenim o prvem čniku, izlasti temu, da je stvarno treba pomagati ljudstvu, da postane značajnejše, vendar resni, da od mene ni rešeno pitanje; kako postaviti blagostanju trdne stvarne podloge? To prašanje reši se končno z dovršenim činom, itak, kar se hoče v odgovoru učiti, povedano že je v sestavku „Na sporazum“, kder se čte: „Umno gospodarstvo, tedaj premožnost je navod k sreči posameznih ljudi, občin in držav, in uči zmernost, treznost, prihranljivost, kar vodi k samostalnosti, previdnosti in značajnosti, v nemarnost pa v sužnost.“ Kreposti: zmernost, treznost, prihranljivost so seveda potrebne posledice iz umnega gospodarstva, brez katerih tega ni. Umno gospodarstvo tudi predpoklada pouk, takisto njegove panoge, postavimo umno vinarstvo, živinarstvo; duhovniki tedaj učeči navedene čednosti, učili so le posledice, čijim zdatno podstatje je razve npravja dobro gospodarstvo; ni toraj v ničemur ovrženo resnilo veleče: ka je duhovništvo dosle abstraktnost gonilo, po zraku se splavavalo, porabnost pa zanemarjalo. To Vam resnijo zvečine vsi tiskani in netiskani crkveni govori. Zato pa hira iz omikanstva poslušalstvo, čemur se je menje čuditi, ker vrh tega pogreša se jako lepemu govorništvu primerna beseda, oblika, miselstvo; pritomnik še si lahko skvari predostikrat svoj prece prilichen in pravilen golč, nauči pa se malo pri vsej pazljivosti. Res duhovništvo ni si delo samo pravca, kterega se je držati v učenju, nego rešitelj, toda kesneje prikradalo se je obilno smetja k prvotnemu pravcu, o čemur je umestno molčati.

Krist je rad jemal prilike in prisposode iz poljedelstva, vinogradja, vinarstva, itd. postavimo priliko o sejači, o rozgi, o mehah; razgovor o talentih ovaja umetno gospodarstvo. Iz okolnosti dajo se sklepati, ka je za rešnika v Palestini bilo vse primerno obdelano, kar kaže ta prigodek, ka je bilo dovoljeno s tuje njive klasje smicati in zrnje zobati. Črtnik jako predzno suče z mojimi besedami praveči: „če vi blažilne nebeške resnice „abstraktnost, plavanje pa zraku“ imenujete ter še pristavljate: „da nebeške resnice nikogar ne rede“, Vam naravnoč povemo, da je to pretelebasta.“ Jaz tudi sedaj trdim, ka je največ nauka, kteri se propoveda, abstraktnost. Abstraktnost 1. 2. 4. in nekaj 5. poglavja v katekizmu, tedaj tri in pol proti enemu in pol abstraktnost, in jaz niti ne mislim, ka bi kteri učenjak to mogel nekati; abstraktno je meni vse, kder se ne kaže vidni ali dejanski učinek. Če bom koga ves dan učil o učinka svetstva potrdi, nikakor ga ne spravim na to, de bi imel ali videl dejansko korist ali učinek iz tega. Nasprotnik umnemu napredku naravnoč pravi, ka je pretelebasta poved: „da nebeške resnice nikogar ne rede;“ jaz pa javno izrekam, ka največi teleban, hudotnik iz krivotvorcec je tak konservativec, kteri kazi stavek nasprotnikov, da potem v njem najde zagovornost zase. Zveza omenjenega stavka s predhodnimi stoji v tej razmeri: „Jako krivo je bil dosle duhovništvu odmerjen pravec, vsled kterega je skoro samo abstraktnost gonilo, po zraku se splavavalo, porabnost kot neomahljivo stalo pa zanemarjalo, odtod sedaj nezaupnost duhovništvu, vsakternik prostak ve, ka s a me nebeske resnice nikogar ne rede.“ Tako je stavčna in besedna zveza, poslednjim vzročnim stavkom namreč se potrjuje, ka preveč in največ abstraktnosti reči učiti, a porabne v nemar puščati, ne velja, s tem peša zaupnost in ugled duhovništvu, zato pa je rečeno: same nebeske resnice nikogar ne rede; velečastni gospodin

kn. vl. stolniški svetovalec! zakaj pa ste opustili ravno dokazalni prilog same, vsaj je natiskan redkimi črkami. Izraz „pretelebasta“ bote si toraj morali na svoje čelo prikeliti, da si zakrijete konservativno ukanljivost.

Učite me s Pavlovimi besedami v svoji prestavi takole se glasečimi: sv. vera obsega vse, kar nam je le še upati, je zagotovilo vsega, kar se videti ne da. (Hebr. 11.1). Temu učniku dolžen sem učiniti sponos, ka ne ve ali neče dobro prevajati pisemskih besed, nego je pači v prestavi, in sicer a) na rečenem mestu se nikakor ne čteje: sv. vera nego-le: vera; sv. je dragovoljen primet črtnikov in ima menda začetek v oni izvirnici, kder se piše in govori: sveti zakrament, kakor da še svetstvo samo po sebi ni sveto; b) krivo se prevaja hypostasis, substantia z opisom: vse obsega, namesto podstava, podloga, grundfeste, a ne obseg: starinska slovenščina je podstava globšemu naučenju slovanskih narečij, a ne jih obseg; c) elenhos, argumentum daja z besedo zagotovilo, kar ni res, ker grški samostav pomenja 1. dokaz, dokazalo, 2. preskušnjo, 3. zaznam, kazalo, a nikoli zagotovilo, in nijen novi zakon, kar sem jih pogledal, ne javlja te predstave. Dajmo razliko zgled: Marsikteri duhovnik ima dokaze in prepričanje, ka se šteje znan učenjak po sposobnostih, znanostih in zaslugah za narod in narodnost med najizvrstnejše in najduhovitejše duhovnike labodske vladikovine, in vsled tega zaslučuje odličnejše mesto; vendar kljubu vsem dokazom zagotovila ni. Ako tedaj toliko strogi in v visokih plasteh gibljoci se bogoslovci konservativci pačijo in kazijo Pavlovo učenje, kaj hočete pričakovati od duhovnikov seljakov, kteri delajo razliko med povedjo: kar se videti ne da, in pa kar se ne vidi; poslednje javljajo prestave, a prvega za mojega znanja nisem našel. Po takem je črtnik umnega napredka vspet krivotvorec in sicer sv. pisma. Hočete li me pobijati Kristovoj izreko: človek ne živi samim kruhom,

Listek.

Tržaška razstava.

III.

(Volna, dlaka, ščetine in dotični obrtnijski izdelki.)

Kupčijska zbornica je na desni strani svoje zbirke razstavila v treh vrstah 26 izgledkov surove volne. Ker tepo urejena zbirka samo kupčijsko blago tukajšnega mesta obsega, mi še omeniti ni treba, da so razstavljene volne tuje — neavstrijske, ki so po večjem došle iz jugo-vzhodnih krajev, iz Grškega in Turškega. Iz teh krajev dobivajo naši trgovci surovo volno za razne domače in tuje izdelke. Med neopraniimi vrstami so one iz Vola in Misolung silo umazane, tako da bi oprane bile vsaj za tretjino lahkejšje. Vlakna so dolgega, precej trdega pa močnega. Dosti lepša je črna iz Kavkazije (Georgije); najlepši ste pa ruska in španska merina. Ruska merina je kratkega vlakna, pa mehka in močna kakor svila; španska pa je dolga, drugače pa kaže taiste lastnosti. — Med opranimi vrstami je ona iz rusovskega Taganroga kaj dolga, precej mehka in dosti trdna, ona iz Skadra (Scutari) pa sicer dolga, vendar tako slaba kot da bi bila na pol trhljena.

Rastavljeni ste tudi dve vrsti iz daljnih krajev: ena iz južne Amerike (iz Buenos Ayres), druga pa iz južne Afrike (iz Kaplanda.)

Poleg statističnega pravila bi imela vsaka, za rejo ovac le nekoliko ugodna, omikana dežela imeti toliko ovca kokor ljudi. Tako jih Avstrija redi vsaj okoli 30 milijonov, med kterimi le malo požlahnjenih. Sploh reja tako zvane drobnice pri nas samo počasi napreduje, nikakor ne v taisti meri, kakor se množi potreba in poraba volnatega blaga. To tudi dostojno pojasne, da se na našem tržišču nahaja dosti volne iz Buenos-Ayres in Kaplanda. Sploh se bo morala reja ovac po vseh evropskih deželah premeniti, da se bodo evropski rejci mogli obdržati poleg nevropskih, ameriških, afriških, avstralskih in indijskih. Tako sta Indija in Kapland zadnjih 15 let v reji ovac tako napredovali, da sedaj samo na Angleško pošiljate nad 50 milijonov funtov volne, t. j. polovico več kakor pred 15 leti. Ves drugačen, res čudoviten pa je neprestani napredek v južni Ameriki in Avstraliji. Angleški naselnik, kapitan Macathur je l. 1790 prišedši v Sidney precej spoznal, kako ugodna sta zemlja in podnebje reji ovca. Iz Kaplanda dobi 3 jarce in 5 ovac; in malo let poslej (1803) še nekaj iz Angleškega. Iz teh parov so se tako pomnožile, da se jih sedaj kacih 35 milijonov pase

po avstralskih pašnjah. L. 1810 je od tam prišla prva volna na Angleško; bilo je je komaj pol bremena t. j. 150 funtov. Leta 1820 so jo izvozili že 100.000 funtov, in sedaj jo leto in dan izvozijo črez 120 milijonov funtov. Enak napredek se kaže v južni Ameriki, kjer sedaj države ob La-Plati izvozijo nad 200 milijonov funtov volne.

V Avstrijo pride dosedaj iz teh bogatih dežel samo malo surove volne. Preteklega leta so je samo angleška posestva v Aziji nekoliko poslala namreč 88 centov; koliko da pa je podelane nevropske v raznih volnastih izdelkih, ki jih zlasti Angleži prodajo v naše mesto, ne da se določiti, ker dotični kupčijski pregledi nikakor ne zaznamujejo domačije podelane surovine. Da pa one odležne dežele imajo dosti vpliva na našo domačo volno — na njeno ceno tako tudi na rejo ovac, se ne da tajiti, ker zlasti Angleži prodajo k nam od leta do leta več volnatega blaga; tako leta 1870 črez 2200 centov razne volnine. Sploh se je tržaška kupčija zadnja leta tudi v tej surovini tako razvijala, da je v Trst došlo od leta do leta več surove volne, l. 1870 črez 57600 centov (leta 1860 pa le 22600 c.) Med tej vpeljani volni je bila, kakor bi že po razstavljenih izgledkih sodili, najobilniša ruska iz krajev ob črnem-morji (črez 31000 c.) in turška (črez 15000 c.).

pritrjujete povse mojemu nauku velečemu, ka same nebeške resnice ne rede nikogar, nego treba je tudi porabnosti, vsaj Krist oboje priznaje, namreč kruh in božjo besedo; moje besede so na taki način v najkрасnejšem sklada s Kristovimi.

Duhovniki so po smislu sina božjega poslani ljudstvu blagost donašati, v vsakem oziru mu pomagati, a ne zato, da se absolutizem na-nje naslanja. Krist je z dobrimi in blagimi nameni razpošiljal učence, ter jih prvlje za blage, krotke pa tudi zmožne poselnike izškoloval, a ne za besnike v vsaki najmanjši nepriliki grozeče.

Neugodno vam škrebeče po možganih stavek: „ubogi Slovenec nima česa obdržati.“ To je povse istinito rečeno, ne samo od mene, nego od vsakega naše razmere v obojem pogledu znajočega možaka in narodnjaka; ubožci smo stvarno vsi Slovenci, in pravice dosle nimamo nikakšnih priznanj, kaj toraj hočete obdržati? menda podjarmljenost pod samovoljnost, katero je maslo vselej za se metlo, a verniki še zmetkov niso dobili. Kako bi mu se vzelo, če ničesar nima? razumevaj, ka v razmeri proti drugim jako malo ima, in to velja v najpolnejšem pomenu o Slovencih. To na razum.

Senjate o „tvarnih društvih“, o katerih jaz nikdar ne govorim, o stvarno pomagalnih pač takole: „hotēči narod na krepke noge postaviti, morani smo snovati stvarno pomagalna društva, nikar samo konservativna, vsaj ubogi Slovenec nima česa obdržati. Trdno mi se dozdeva, ka počenši z malimi prineski v gospodarskih društvih jedino pomoč nahajamo, da še se ne odvzeme Slovence ta drobtina, katero ima. Vzpet ste vi črtnik umnega napredka krivotvorec govoreči o „tvarnem društvu“, dokler jaz nasvetujem „tvarno pomagalno društvo.“ Prva se razvijajo v Beču med Abrahamovimi potomci, druga pa bi bila pomagajoča po umnem navajanji k dobremu gospodarstvu in prihranljivim obračanjem pridelanega blaga zboljšavati premoženjske razmere. — Pišete: „če vam se dozdeva kar pa ni res, da se konservativna društva nič ne pečajo z materijalnimi zadevami ubozeга ljudstva, zakaj pa ne skušate vi z drugimi naprednjaki po izgledu g. župnika Meškota takih stvarnih društev ustanoviti.“ Dosle ni bilo ničesar slišati o stvarni dobrotornosti konservativnih društev, najbrže se ta krepost vrši skrivoma, ka ne ve levica, kar dela desnica, vendar učinku ni sledu. Že pred tremi leti je izdelan črtež za tako društvo, toda računajoči in ozirajoči se v osamljenih Halozah na uspeh in mnoge druge okolnosti nismo hoteli bušiti s keblāčo v steno, kakor konservativno društvo pri slovenji Bistrici; karkoli delaš, pametno delaj in pomisli na uspeh, pravi Latinec. Sicer

mislite, ka nimam drugega dela, negoli pometati in snažiti konjarnico, katero so Vaše bire možičez stoletja nakidavali kvareči in kljuvajoči na srcei slovenske narodnosti kakor jastrebi nesit. Hic Rhodus, hic salta! ali po našem; v tem grmu zajec leži. (Dalje prih.)

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor kranjski.

(10. seja 14. oktobra.) Nazoči vsi poslanci. Po prebranem in potrjenem zapisniku bere dež. glavar g. Razlag pismo dež. predsednika, da ministerstvo ne more podaljšati zborovanja.

Došle peticije se izroče deželnemu odboru, da jih po nasvetu dr. Koste reši v tacem smislu, kakor so jih v enacih slučajih dozdanji odseki.

Gosp. dež. predsednik Wurzbach odgovarja na stavljeno interpelacijo, ktera je s tem rešena, da ima deželni šolski svet že v rokah dotično potrjeno postavlo glede učnega jezika, ktera se bode še v tekočem šolskem letu izpeljala.

En bloc se prejme poročilo posebnega odseka o postavah: 1) zastran rabe, napeljevanja in odvratanja vodā; — 2) po kateri se vsled postave od 6. februarja 1869 drž. zak. št. 18, odločijo osebe, ktere imajo razsoditi, ali se po menjavi zemljišča bolje gospodarstvo doseže. Preko poročila ustavnega odseka o vladnih predlogah zastran premembe deželnega reda in deželnega volilnega reda se preide na dnevni red.

O poročilu šolskega odseka o uravnavi pravnih razmer učiteljev na javnih ljudskih šolah se po kratkem ugovoru g. Kramarič-a en bloc sklene toda le začasno: da se odloči za učitelje v Ljubljani najmanjša plača s 600 gld.; po drugih občinah pa po 400 gld. Vse gotove denarne prejemke, ktere ima učitelj po zavezi posamnih oseb, iz zavodov i. dr., pobira občina na račun šole. Dokler bira ni odškodovana, naj se po srednji tržni ceni od let 1834—1863, ali po izvedencih v gotovem denarnem znesku na račun šole všteva. Užitki od njiv, vrtov, travnikov in gozdov, se v denarjih štejejo tako, da se od katastralnega čistega zneska vsake parcele odštejejo dotični davki i priklade itd.

Dalje se prejme en bloc naslednja poročila: finančnega odseka o proračunu deželnega zaklada za leto 1872; ustavnega odseka o Ljubljanskem mestnem statutu; finančnega odseka o normalnem zakladu in cestnega odseka o postavi, s katero se zakon za skladne ceste od 14. aprila 1864 in dodatek k tej postavi od 28. januarja 1867 dopolnuje in v nekterih določbah spremeni.

Poročilo dež. odbora o svojem delovanji od

21. avgusta 1870 do 14. septembra 1871 se izroči prihodnjemu dež. zboru, preko poročila, da bi dežela prevzela stroške za napravo dovožnih cest k kolodvoru Ljubljansko-Trbiške železnice in o loterijskem posojilu glavnega mesta Ljubljanskega se prestopi na dnevni red.

En bloc se sprejme poročilo deželnega odbora zarad kmetijskih šol na Dolenjskem in v Vipavi, ktere se napravijo v Bršlinu in na Slapu. Za vsako se dovoli 1000 gld. in potrebne stipendije po 100 gld.

Isto tako se prejme vse druge predloge, kterih je 15 na dnevnem redu, en bloc, med njimi tudi rešitve raznih peticij. Mnogo veselosti je izročila peticija šentpeterskih krčmarjev in muzikantov, kteri zahtevajo, da se znesek za muziko (licenc) zniža, da se policajem zabrani jih goniti pred polnočjo iz krčme in da naj policaji od njih ne zahtevajo samih oper, ampak navadne poskočnice.

O tej peticiji je poročal dr. Zarnik, ter rekel, da na svojo žalost ne more pomagati svojim rojakom, kajti kdor pleše naj tudi plača. Tudi ni mogoče, da bi deželni odborniki hodili po krčmah ter pazili, kdaj je polnoči. Kar se pa tiče igranja oper, nam mora biti to jako všeč, da je kultura že tako daleč dospela, ka navadni policaji opere zahtevajo, naši „navzarji“ jih pa igrati znajo.

Seja se preloži do 6 ure zvečer.

Zvečer ob 6¼ uri se je odložena seja zopet pričela.

Dež. predsednik g. Wurzbach bere pismo, v kterem se od strani vlade zavrže in obsodi postopanje manjine 13 deklarantov. Deželni zbor je pravno sklican, razlogi, kterimi hoče manjina svoj izstop zagovarjati, so „unhaltbar,“ njih resolucija je „ein hohler bedeutungsloser Schall“ in vlada mora njih postopanje „nicht nur tief bedauern, sondern geradezu misbilligen!“ (Dobro!)

Dr. Bleiweis predlaga, da se prejme adresa en bloc.

Dr. Costa poprime za besedo in govori v daljšem govoru o razvitku in koristi federalizma, o soglasji Nemcev v Tirolih, Vorarlbergu in na Gornje-Avstrijskem, da je le liberalna klika nasprotna spravi, ter da če niso v adresi omenjene svobodnostne postave, je temu povod to, da denes gre za veliko novo osnovo Avstrije. Kadar bo ta gotovo, potem se bomo gotovo za svobodo potezali. Naj se tedaj adresa soglasno potrdi, ker izrazuje misli ogromne večine naše dežele.

Adresa se potem enoglasno sprejme.

Za poslance v državni zbor se volijo (kakor že znano) Thurn, Horak, V. C. Supan, Kosta, Svetec in Barba. Izvoljenci izreko, da sprejmō

Poleg volne malo navzgor so razstavljene ščetine raznih dežel in krajev. Pač bi jih marsikteri priprosti črevljar ali ščetar, ki za svoje male potrebe dobiva vso surovino v domači vasi, in fari debelo pogledoval, videč, da se na svetu redē prāšiči, ki nosijo skoraj pol čevlja dolge ščetine in trde kot drat. Razen domačih iz sosednih dežel: iz Kranjskega, Koroškega in Štajerskega so bili v zbirki uversteni razni šopki iz Hrvatskega, Dalmatinskega in iz gornje-Avstrijskega, da po enem izgledku celō poljske in perzijske.

Različne so tudi razstavljene dlake. Lepo sivkasta in skoraj bela divjega in pitomega zajca, bobrova, pižmova itd. in tri velblodove: rdeča, črna in siva. Izdelki iz naštetih surovin se nahajajo v salonu za obrtnijsko. Najznamenitija je med njimi razna volnina. Največ razstavljene volnine je narejene iz neomikane volne, s katero se avstrijski volninarji najbolj pečajo. Blaga iz omikane volne n. pr. dragoceni kašmiri (Cachemires), lepi tibeti (thibets), barēges, mousselines, merinos, lamas, shawls, orbeaus, lastings, alpaccas, je bilo dosti manj razstavljene. Da takega blaga Tržačani ne izdelujejo, mi še omeniti ni treba. Največ ga je došlo na razstavo iz dežel in krajev, kjer so prav za prav avstrijski volninarji doma: iz Češkega,

Moravskega in Slezijskega. Veliko zbirko različne in po večjem silo dragocene volnine je razstavil Ivan Liebig iz Liberea. Deloma še bolj znamenita pa je zbirka volnastega blaga (sukna), ki jo zastopa obrtnijsko-kupčijska zbornica v Brnu, središči avstrijskih suknarjev.

Zadnja zbirka se je posebno odlikovala z raznimi izgledki sedanje noše; ti kažejo po večjem lepo in stalno barvo in kaj močno, elastično snovino. Razen Liebiga, prvega fabrikanta v Avstriji (ki sam v raznih fabrikah neprestano zdržuje okolo 6300 raznih delavcev in 140.000 gld. davka plačuje) in Haaza iz Dunaja (kterega blago je razstavil tukajšni trgovec Ahilej Carassone) se še posebno odlikujejo bratje Schöller iz Brna. Ta velika izdelavnica je razstavila razna sukna, črna in različno barvana, bolj debela, priprosta, pa silno mehka in tenka. Le škoda, da ni dobila v razstavi večjega in primernišega prostora, kajti visoka skladovnica križem — nekoliko celō naredno naloženega sukna na neugodnem oglu ob sapi, ki skoz vrata vleče, zvabi le malo kterega ogledovalca, da bi pred njo ostal in bolj natanko ogledal posamezne kosove.

W. Löwenfeld, veliki fabrikant v Pragi, je razstavil kaj lepe šale za ženske. Njegovi kaj močni izdelki se posebno odlikujejo z vtkanimi in

vezanimi rožami, in se po delu vsakakor lahko merijo z najboljšimi enakimi francoskimi izdelki. Cena pa je primerno precej visoka.

Fabrika Batthaltovih sinov v Relskem (v Sleziiji) je razstavila lepo vrsto raznih suken in blaga za hlače; ta zbirka je posebno zanimiva zato, ker obsega blago, ki se je po svoji ceni, snovini in barvi pot prodrlo daleč na zunanje jugo-vzhodne kraje. Redko tkane in pletene volnine (spodnjih hlač, jopič itd.) je med drugimi posebno veliko in lepih razstavila. „Prima fabrika del Veneto“ gospodov Batisti in De-Coll, flanele in šalov tudi E. Kuftner iz Dunaja.

Čudno se mi zdi, da naši gorenjski suknarji (na Kranjskem) niso nič razstavili; in vendar jih je zlasti v radoljškem okraji mnogo premožnih, ki se bi gotovo ne bali malih stroškov, s kterimi bi bili lahko na razložbo poslali svoje dostikrat kaj izvrstno blago. Tem bolj se čudim tej nemarnosti, ker je celō iz Dalmacije došla cela zbirka raševnine dalmatinske in turške noše. Tako sta pa tkano volnenino iz Kranjskega le zastopala Terpine in Česko z raznim blagom iz fabrike v Udmatu. Razen sukna za priprosto ljudstvo sta razložila kaj lepo odetvo (koce) za na posteljo in bolj debele vsednje za konje. Njih lična odetva se vsestransko — tudi po svoji ceni

volitev in sicer Horak v nemškem, drugi v slovenskem jeziku.

Končno govori deželni glavar gosp. Razlag o delovanju tega zbora, o koristnih sklepih in postavah, obžaluje da se je odstranilo 13 poslancev, se zahvaljuje za dobrohotno podporo dež. zboru in dež. predsedniku ter zakliče: Slava presvitemu cesarju! (Trikratni Živio!)

Domače in slovanske novosti.

— Predvčeranjem je bil naš odgovorni urednik g. M. Jelovšek poklican pred tukajšno sodnijo. Sodnik ga je pozivljal, da bi prečital in podpisal neko tožbo proti „Slovenskemu Narodu.“ A ker je odgovorni urednik videl, da je na prebranje ponujani mu spis nemški, varoval je svoje pravo kot slovenska stranka odločno s tem, da ni hotel omenjenega spisa niti brati niti podpisati, nego je zahteval slovensko obravnavanje in sodnico zapustil. — Toži „Slov. Nar.“ baje nekov kranjski cvet nemškutarskega uradništva z imenom Dev zarad dopisa iz Planine.

— Politično društvo „Trdnjava“ v Celovcu je bilo 10. okt. podalo sledečo slovensko vlogo deželnemu zboru koroškemu: „Visoki deželni zbor koroški! V Koroški zemlji prebivajo, kakor je obče znano, Slovenci in Nemci, jedni in drugi so po zakonu enakopravni po članku 19. ustave; na slovenskih straneh bi imeli biti uradi in učilišča slovenski, uradniki bi imeli uradovati in učitelji učiti na Slovenskem po slovensko, kakor so na nemških straneh uradi in učilišča nemški in uradniki uradujejo in učitelji uče na Nemškem po nemško. Vse te narodne pravice se koroškim Slovincem trdovratno kraté. Zadovoljni ne morejo biti Slovenci, ako se jim narodne pravice ne dajo, ktere jim pripadajo po ustavi. Tako krivično se za naprej ravnati ne sme in tudi ne more več. Sedaj je nastopilo vreme, da se enakopravnim Slovincem neobhodno morajo dati pravice narodne: naj zato blagovoli visoki deželni zbor napraviti in visokej c. k. vladi predložiti predlog zakona „o narodnostih“ tak, kakoršen je tist, kterege je visoko c. k. ministerstvo predložilo deželnemu zboru kraljestva českega: „da se tak zakon „o narodnostih“ izda tudi za deželo Koroško!“ V Celovcu, 10. oktobra 1871. Politično društvo „Trdnjava.“ Odbor.

— Slovenski tabori so krivi vstaje v rakovski kompaniji! Tako je brati v svetovnem listu „N. fr. Pr.“ (večerni list od vtorka.)

Dopisi.

Iz Ljutomerske okolice, 10. okt.

[Izvir. dop.] Nemškutarji so kakor jajce jajcu podobni. Tako so na priliko pri nas, kakor povsod o volitvah nas kmečke volilce krmili in pitili: s klerikalei, mračnjaki, nazadnjaki itd. ter po svoji stari šegi molili svoj privilegirani židovski očenaš. Toda kakor vam je znano brez vsega vspeha. Naše tukajšnje kmetско prebivalstvo je glede drugih slovenskih krajev že precej narodno in politično izobraženo, kar izpoznavajo tudi naši ljutomerski, nekoliko osamljeni nemškutarji, in kar je spoznal tudi centum njihovega vodstva. To priča da nam o volitvah za naš okraj nobenega kandidata postavili niso.

Drugače smo pa tukaj, kar se tiše napredka našega naroda, poprek vsi narodnjaki bolj edini, kakor na priliko v Mariboru kjer se je zadne čase rodila nova stranka tista „konservativna“, ktera hoče zopet po svojem potu narod naš osrečiti in oblažiti in to po pomoč nemških konservativcev. Kar se tiče tukajšnjega prebivalstva je res, da nemarimo za tak enostranski liberalizem, kakoršnega imajo Nemci in smo dozdej uživali: pa lepo zahvaljujemo tudi za kruh nemških konservativcev, ker kakor od prvih tako tudi od drugih nemam ničesar pričakovati. Nam je kakor mora vsakemu pravemu domoljubu biti, najprva, da si ohranimo svoj jezik, svoj narodni obstanek in to skoz svoj domači hram, — po zedinjeni Sloveniji. Še le potem naj načela nemških konservativcev poudarjajo, kteri drugače ne morejo.

Končno naj še izrečem željo, ki je med tukajšnjimi narodnjaki obča; da so naše stranke zopet porazumijo in poravnajo, ker samo po potu zloge je mogoče tužnemu našemu narodu dospeti do svojih zaželenih naravnih, in najsvetejših pravic. Prej smo imeli samo eno narodno stranko, naj bo zopet tako, sicer nikamor ne pridemo.

Iz Zagreba, 17. okt. [Izv. dop.] Starčevićjance zapirajo naprej. Do denes jih je samo v Zagrebu sedem pod ključ detih, med njimi je tudi en Slovenec Milan Novak, sin poštenega tukaj nameščenega uradnika. — Dra. Davida Starčevića so v železji iz Jaske v Zagreb pripeljali. Sploh je pa v celem obsegu dežele čez 100 oseb zavoljo te zarote v preiskavanje potegnenih. Tudi zloglasnega bivšega karlovškega mestnega kapetana Fabiana so v vojniške krajini ujeli in pred vojniški sod v Rakovici postavili. — Evgen Kvaternik, kolovodja Rakovaške ustaje, je baje v sijajnej uniformi, bogato z zlatimi opremi obšitej — kajti civilna suknja v voj. krajini ni še čislana — pred Rakovčane stopil, ter jim začel iz-

mišljene telegrame brati, n. p. da je železniški most čez Savo podren, da leseni most, ki je poleg njega, gori, da ima za seboj 5000 oboroženih Hrvatov, in še več enakih vesti, ki bi utegnile proste ljudi zaslepiti. Kakor se čuje, nabral je v malih urah do blizu 300 mož. Na čelu teh, razvil je zastavo samostalne „veliko-hrvatske“ države, ter Avstriji, Magjarom in Turkom vojsko napovedal! Boj, v katerem je on, in drugi kolovodji padli in ustajniki premagani bili, bil je pri vasi Ljubici.

Evgen Kvaternik je živel burno življenje. Po reakciji leta 1850. šel je kot ognjen panslavist na Rusko, ter postal ruski državljani. Pozneje je živel na Švicarskem, ter od tam avstrijskej vladi (Rechbergu) nudil, da jej hoče za nagrado 200.000 goldinarjev neke važne tajnosti in naklepe rnske politike izdati. Avstrijska vlada te njegove ponude ni sprejela. Leta 1861. se je vrnil na Hrvatsko, ter je bil kljub ruskemu državljanstvu v Ribniškem okraji blizu Karlovca za narodnega poslanca izbran, in kot takšen tudi v saboru potrjen. Njegovo geslu je bilo: niti na desno niti na levo, ni v Pešto, ni na Dunaj, nego svojim pêtém! in temu geslu je do zadnjega svojega diha zvest ostal, žrtovavši mu krv in življenje v naj lepšoj možkej dobi, bil je namreč okolo 45 let star. Pod banom Šokčevićem moral je v drugič svojo domovino zapustiti. Išel je v Turin. Tu je preživel nekoliko let kot hrvatski emigrant, ter se v zvezo deval s celo evropsko revolucionarno propagando. Pod Rauchom je prišel zopet nazaj v Zagreb. Rauch mu je za to, ker se je bil od narodne stranke ločil, celo advokacijo podelil. Zagrebško občinstvo ogibalo se ga je pa kakor gohavega in vsled tega mu advokacija ni toliko vrgla, ka bi bil mogel ob njej živeti. Njegovo pravo dejanje in zanimanje bilo je politično rovarjenje v pravem smislu. Ante Starčević je bil administrator, Evgen Kvaternik pa eksekutor, „stranke prava,“ kakor so Starčevićjanci sebe imenovali. Prav za prav bi se pa ta stranka morala Kvaterničjanska imenovati, kajti Kvaternikovo delovanje je stareje od Starčevićevega. Sploh je poznano in pripoznano, da je Ante Starčević naj večji cinikar cele trojedine kraljevine. V potrjenje in v dokaz tega navesti čem samo sledeča dva primera. Ko je pod Mažuraničem zavolj političnega rovarjenja na pol leta v zapor obsojen bil, in ko je po pretrpljeni te kazni iz ječe na svobodo puščen bil je zdihnil in rekel kakor en prost tat: nikoli še nisem tako okusnega ričeta jel kakaker v zaporu, po njem se mi bo vse žive dni jezik slinil. To je en primer cinizma, drugega pa vzamem in „Hrvatske.“ Ta je v svojem predzadnjem listu pisala naj bi se „Švabe“ in Magjari

— lahko meri z enakim blagom, ki je je razstavil J. Ginskej v Maifersdorfu blizu Libereca na Českem.

Brez števila pa je bolj drobnega — majhnega blaga, pri katerem je volna ali le sama ali pa z drugo surovino vred izdelana, kot raznobarvani trakovi in pasci, rokavice in nogavice itd. do lično izdelanih in z volno oblečenih medvedkov zajčkov, psov, volkov, ki jih med drugo drobnino Jakob Mesenič iz Duuaia kaže in prodaja v naj večje veselje malih in velikih otrok. Umeteljno napravljena kolesca in peresca se kot pri uri s ključkom nategnejo — in mala živalica se ti oživi: pes se ti na tleh vije, medvedek pa drumla in po tleh udriha, da otročji gledavei začudenja kar z očmi in usti zrejo v prečudno prikazen. Tu naj le še omenim, da J. Mesenič že na drobno kaj ceno prodaja svojo drobnino, na debelo se veda še ceneje, vsaj meni jo je na ducende po 36% ceneje ponudil, ko sem se s zapisno knjižico v rokah mešal med njegovo ropotijo.

Nezvedeni ogledovalec se bo zlasti čudil različni ceni razstavljenih volnine. Ti dve suknji ste si popolnoma enaki, enakega lica, enake barve, enake debelosti in trdnosti, enake teže in vendar je eno skoraj za polovico ceneje od drugega. Tam so enaka blaga za hlače dandenašnje noše. In ven-

dar fabrikant pri cenejšem blagu primeroma še več zasluži kakor pri dragem. Urok temu je, da je onemu suknju primešano nekoliko bombaža zlasti v snutek, temu pa nekoliko „ponovljene volne.“ Ti dve snovini in jako zboljšane mašine za izdelovanje volnenine so znižale ceno izdelka, kterege surovina — volna — je zadnjih 15—20 let kaj zelo poskočila. Naj znamenitiša je „ponovljena volna“ kako bi angleško „shoddy“, „mungo“ in francosko „laine de renaissance“ poslovenili. Ta ponovljena volna se nareja iz razstrganih in smrdljivih pa umazanih volnastih cunj, plašare in čevljare. Na kmetih vsaj po naših krajih večina teh dragocenih cap gre na gnojišči v nič, kajti naši ljudje še po večjem mislijo, da cunjar pobira le plateno in bombažasto tkanino. Drugodi, zlasti po velikih mestih se le košček ne izgubi. Tu hodijo ljudje od smetišča do smetišča in kakor kure vsaksebi berekajo smeti in drugo neprijetno sodrgo in poleg drugih reči pazljivo iščejo volnastih cunj in ostank itd. Krojačevih zaplat in obrezkov se le jeden ne izgubi. V velikih prodajalnicah se vse lepo razbere in razvrsti v velika bremena zbaše in v fabriko proda. Tu izvrstne mašine raztrgajo in razčesajo prečudno blago, kteremu druge naprave odtegnejo ves smrad in vso nesnago, in tako je „rojena“ nova volna — laine de renaissance.

Tako ponovljene volne primešajo po 25 do 40%, včasih celo po 60 do 80% pravi volni in jo spredejo in podelajo v razna suknja. Angleži sami je sedaj dodelajo okoli 90 milijonov funtov, ko so je pred 10 leti komaj 35 milijonov funtov porabili. Avstrijske fabrike je potkó sicer od leta do leta zmerom več, pa sedaj še komaj 2 milijona funtov. Da volnina iz tako „prerajene volne“ ni posebno trdna, mi še omeniti ni treba; tem boljša je, čim več je primešane prave volne. Da pa trdnjša postane, takemu blagu snutek narejajo iz bombaža. Na videz se to blago nikakor ne loči od drugega iz prave trdne volne narejenega. Le izvedenec pozna njegovo snov. Fabrikantu in trgovcu je po volji, ker mu daje preobilo dobička: ličnost takih molletons, merinos, svilnastih mohairs, krasnega sukna, ovratnikov, flanel itd. mu privabi obilo kupcev; nizka cena pa dopušča celo ubogemu težaku, da se vsaj v praznike oblači in nosi kakor bogati gospod. Tako so stare suknje, ki so jih moli razjedli ali se pa od nesnage svetijo in lomijo, umazane hlače, ki se od vseh strani ne upajo več pred občinstvo, obnošeni plašči z 9 ali 10 gubami, kot so jih pred leti na ljubljanski gimnaziji nosili nemški kulturonošci, sprane in strgane jopice tudi v družbinskem življenji prevelike — demokratidlske važnosti; nekdanji ozkosrčni razločki med stanovi so se uglasili, gospod se je približal delavcu in delavec gospodu.

srečne cenili, če bi se mogli s isto vodo krstiti, v kateri si Hrvat noge pere! Kaj bolj nesramnega se skor ne more misliti. Ante Starčević je tudi zavolj tega znamenit, da je leta 1866 v saboru prvi Avstrijo zaneval. „Kje je ta Avstrija? in kaj je Avstrija? je patetično vprašal, ter enično odgovoril: jaz ji ne poznam. Tačas — to je bilo še pred Sadovo — se je ta njegov izrek kot velika drzovitost in kot nedvojben neresničnost smatral. Poznejši dogodki in današnja politična situacija so njegove tadanje besede potrdili. Nevspeh Rakovaške ustaje je sicer katastrofa za molo brojno Starčevićjansko stranko vendar pa ni za njo smrtni udarec. Iz krvi palih kolovodjev, ki jih bodo pristaši s sijajem močeništva obdali, se bo ta stranka na novo prerodila in na novo ojačila. To ni nič nenaravnega, takih primerov najdemo dosta v zgodovini. Že danes se čuje, kako se Starčevićjanska zarota prisposablja zaroti Frankopan-Zvinjskijevi, že denes se čuje, da v Starčevićjaneth živi ideja Frankopanov in Zrinijev! Nas samo to tolaži, da se zgodovina nikoli neprenagli, kar pa mora priti, bo gotovo prišlo.

Politični razgled.

Ali Beust ostane minister poleg Hohentwarta, ali pojde, ali celo poslednjega izpodrine, to je bilo zadnje dni najvažnejše vprašanje, tako, da so se celo česki „fundamentalni članki“ poleg tega začasno pozabili. Ustavoverci so se hlastno poprijeli upanja, da bode Beust, kateri je bil cesarju svoj memorandum izročil, nasproti Hohentwartu zmagal in da bode začeto poravnanje s Čehi propadlo. A zdaj vse vesti kažejo, da je

Hohentwartova politika tudi to navarnost prestala, poravnanje bode delalo se dalje. Predvčeranjem je bilo pri cesarju veliko posvetovanje vseh cisaljtanskih in ogerskih ministrov. Beust ne odide, ker se je menda zopet udal. Na česki zbor bode poslan cesarski reskript, kateri bode pozival Čeha v državni zbor, in v državnem zboru se bodo predložili česki fundamentalni članki. Da bi bil cesar za svet vprašal tudi odlične ustavoverce, kakor Šmerlinga, g. Wrbo itd. ni istina, kakor tudi ne, da bi hoteli nekateri ministri odstopiti.

Česki listi so med ministersko krizo jako odločno in zaupno govorili. Vsa večja glasila česka izjavljajo, da Čehi ne popuste od nobene točke tega, kar so v adresi in prilogah naznačili. Ravno tako izrekajo prepričanje, da se poravnanje ne more več pretrgati, temu, da mora zdaj po enkrat priznanem, českom pravu vsako ministerstvo z njim računati, da je nemogoč povratek k staremu nemškemu gospodarstvu. Ako bi se pa kdo našel, ki bo to hotel poskušati; — potem bodo Čehi drugače govorili.

Nemški državni zbor v Berlinu je bil s cesarjevim prestolnim govorom odprt. Stari Viljem pripoveduje med drugim, da je Avstriji velika sila prijateljevati s Prusijo, že zaradi zgodovinskega početka avstrijske države, t. j. ker je Avstrija nemška. Ustavoverni listi ne zamude, ob priliki tega poudarjanja svojim vernim hvaliti paradizno stanje v Nemčiji živčih bratov. — Prav tako so — Benečani delali predno so se od Avstrije odtrgali.

Volfv nemško-slovenski slovar

v 2 zvezkih se želi kupiti. — Odda se naj v tiskarnici „Slov. Naroda.“ (42—1)

V gospodarstvu,

posebno v vinstvu, sadjereji in živinoreji (s hlevno poklajo) izveden, slovenskega jezika zmožen mož, se s prav dobrimi pogoji pri večjem posestvu v službo vzame. Več se izve pri administraciji „Slov. Naroda.“ (4)

V Kurji vasi pri Ljubljani

je hiša, nasproti dolenske mitnice (šrange) tikoma Kočevske ceste ležeča, za gostilnico ali kako drugo barantijo zelo sposobna na prodaj. Tik hiše je zidana kovačnica in konjski hlevi, ktere poslopja so, kakor hiša v prav dobrem stanu. Vrt, košenica in njive so arondirane.

Kup tej domačiji je 7000 fl.

Vse natančneje je izve po prijaznosti pri g. Ribiču v Ljubljani na starem trgu ali pa pri g. Viljem Pfeiferju v Krškem. (41—1)

Zdrave zobe!

Za čiščenje in zdravje zob in zobnega mesa je dobra **Anatherinova voda** od Dr. J. G. Poppa, c. k. dvornega zdravnika za zobe, iz Dunaja, mesto, Bognergasse, Nr. 2, kakor malokter drug pripomoček, ker nima nobenih zdravju škodljivih materij v sebi, zabrani, da zob ne gnije in se zobni kamen ne dela, brani da zob ne boli in ne gnije, in če je to oboje že, se kmalu ustavi, ako se ta voda rabi.

Cena za flašico 1 gld. 40 kr. a. v.

Zmerom pravo dobiti v teh zalogah:

v Mariboru v Bankarjevi lekarnici, pri g. A. W. Königu, lek. Marija pomočnica, pri g. F. Kolletnigu in v Tauchmann-ovi bukvarnici; v Celji pri Crisperju in v Baumbachovi lekarnici; v nemškem Landsbergu pri A. L. Müllerju, lekarju; v Gleichenbergu pri F. pl. Feldbachu, lekarju; v Kojicah pri C. Fischerju, lekarju; Leibnitz, lek. vdova Kretzig; Ljutomeru lek. Fr. Pessiak; Murek lek. L. pl. Steinberg; v Ptujju lek. E. Reithammer; Radgoni lek. F. Schulz in J. Weitzinger; v Brezjah J. Schniderschitsch; Rogatec lek. Krisper; v Kislivodi v lekarnici; Stainz v V. Timonschek, lek.; Slov. Bistrici J. Dienes, lek.; Slov. Gradcu J. Kaligarič; Podčetrtek Vasulik, lek. Varaždinu A. Halter, lek. (23—2)

Kovane, uradno preiskane decimalne vage četirivoglate oblike:

Nositeljna moč:	1	2	3	5	10	15	cent.
Cena, gld.:	18	21	25	35	45	55.	
Nositeljna moč:	20	25	30	40	50	cent.	
Cena, gld.:	70	80	90	100	110.		

Balansirne vage:

Nositeljna moč:	1	2	4	10	20	30	ft.
Cena, gld.:	5	6	7.50	12	15	18.	
Nositeljna moč:	40	50	60	70	80	ft.	
Cena, gld.:	20	22	25	27.50	30.		

Vage za živino z železnim obročjem in utegi (gevitli):

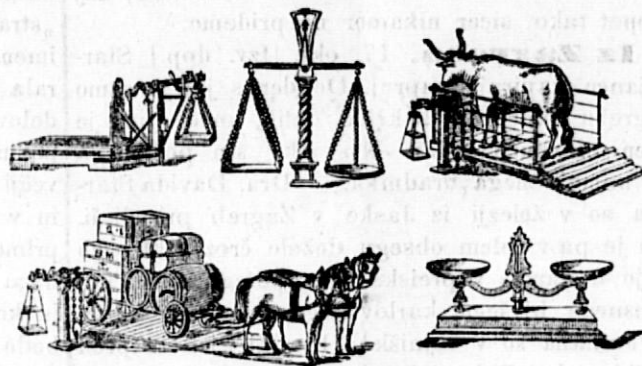
Nositeljna moč:	15	20	25	30	40	50	cent.
Cena, gld.:	150	170	200	230	300	350.	

Mostne vage:

Nositeljna moč:	50	60	70	80	100	cent.
Cena, gld.:	350	400	450	500	500.	
Nositeljna moč:	120	150	200	300	cent.	
Cena, gld.:	600	650	750	900.		

L. Bugany & Comp., fabrikanti vag in utegov.

Dunaj, mesto, Singerstrasse Nr. 10.

Dalje vse sorte druge vage in utegi.

Naročilom proti pošiljanju denarja ali na poštno podjetje ustreže precej:

Experto crede! Zaupaj izkušenemu,

piše v enem sestavku z naslovom: migljaj za vse, ki zdravja iščejo v Londonu izhajajoči „Licensed Victuallers Guardian.“ Sestavek sam se glasi: velika avtoriteta je stavek izgovorila, da so največje znanjbe zmerom najprostejše. Izrek ima svojo veljavo tako v medicinskem kakor v mehaničnem umstvu, in najnavadnejše substance našega vsakdanjega življenja imajo v sebi najdražja načela za zopetno pridobitev kakor za ohranjenje našega zdravja in naše moči. Priprostost imena enega najvspešnejših zdravil našega časa, Hoff-ovega male-ekstrakta piva, naj tudi na prvi pogled manj imponira, nego kako iz daljave vzeto ime, kaka vednostna beseda vzeta iz botanike, ali kak sušen izvod iz grškega ali latinskega; a spoštovanje in izkustvo nas navajajo, zaupati rajše prostemu zdravilu, in verovati onim, ki nas ne izkušajo z visokoletno frazo prekaniti; zato potrjujemo ime male-ekstrakta zdravilno pivo in še bolj zdravilo samo, katero vsi zdravniki na kontinentu po njegovem izvrstnem uspehu priporočajo in vsem ošoham zapisujejo, ki trpe na žledenih boleznih, na plučah, na prsih, na jetrah, in v spodnjem telesu, kakor tudi na motenji pravilnih telesnih funkcij. Hoffovemu male-ekstraktu pivu stoji očiščno imenovanje „izvrstno redilno zdravilo“ na strani in ta neodvumljiv pridevek dokazuje njegovo zdravilno ceno najodločnejše.

Experto crede! Svetujemo torej vsem zdravja potrebnim njegovo rabljenje in smo našli da je razen zdravilstva tudi ovseleča pijača prijetnega okusa in aromata. Na to pridemo dve pišmi izvrstnih zdravnikov londonskih: „Jaz zapisujem Hoffov male-ekstrakt mnogokrat in moji bolniki najdejo dober vspeh. Dr. Med. J. Pattison, 10 Cavendish Road. Jaz nadaljujem predpisavati Hoffov male-ekstrakt in vam rad povem, da moji bolniki zaradi dobrega učinka radi imajo. Dr. Med. Garth Wilkinson, 76 Wimpole Street, W. Med tem ko se v inozemstvo ta slavna nemška pijača hvali, ne mine dan, da ne bi v Johan Hoff-ovi centralni zalogi, Wien, Kärntnering 11, priznanja v rabi male-ekstrakta, male-čokolade (za dojenčke in slabe otroke v obliki prahu) in Hoffovih male-bonbonov za prsi in o dobljenih zdravilnih uspehih dohajala, iz katerih deneš mali izpisek objavimo. (36—1)

Presburg, 26. maja 1871. Prosim da pošljete še 12 flaš vašega izvrstnega male-piva za zdravje.

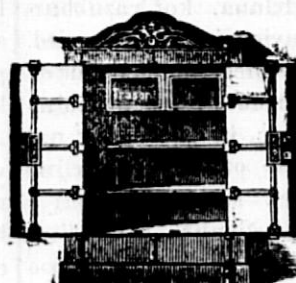
Zagorje, 10. maja 1871. Ker mi vaši male-bonboni za prsi za mojo prsno bolezen, kašelj in hripavost posebno pomagajo, želim zopetnega poslanja s prihodnjo pošto.

Veszprim, 2. junija 1871. Ker mi vaš male-ekstrakt za zdravje dobro služi prosim itd.

Broos, 3. junija 1871. Ne morem nehati izvrstne lastnosti vaše male-čokolade v obliki prahu za redilo dojenčcem pohvaliti in prosim itd. Max Pogatsnik, advokat.

V Ipavi dobiti pravo pri Anton Deperis-u, apotekarju.

Pri razstavi v Gradcu 1870. I. s. zlato svetinjo nadarjena.

Prva štajarska c. kr. priv. tovarna (fabrika) ognja in vloma varnih

blagajnic [kas] za denar in pisma, miz za pisanje

Vincencij-a Kanduth-a v Gradcu,

tovarna: Beethovenstrasse 21,

priporoča svoje iz najboljšega štajarskega blaga, s ključavnicami po posebnih patentih, in najsolidnejše dovršene izdelke, za ktere je porok, po jako znižani ceni.

Proti primernemu vplačilu na olajšanje p. n. obinstva tudi plačila na svote.

Izključljiva prodaja pri

ANTON KORÖSI,

železninar, Griesgasse Nr. 10, v Gradcu.